

DIARI DE BUJA

373.

DEL DIMÉCRES 21 ABRIL DE 1813.

Surt es sól ab una càra de pásco, mes garrída en aquést témps, que en tot s' el añ. *Paschále mundo gáudium sól nuntiat formóssior.*

Hey haurá conferèncias de morál sobre si quánt tot-hóm fá pán-caritat de panádas, de rostít, &c. póden es fráres de S. Francisco fèr una berenáda de cólca graxonera de péx, y un póc de ensiám cruu? Es motíu de dup-tár es, perque es lliberáls dia 11 del corrént fán memó-ria de sa *cuyne d' es fráres*, cóm si ells fossen sánts, qui no ténen budélls. Bé mos pláñen un trist menjár, un póbre vestír, y un trós de càsa que dexám, quánt hey im-pórta per dár cóbro â n' es soldáts.

Uuy se fará una meditaciò sobre es punt *de sa hu-manidat*: ¿perque hàn de pláñer una véga de geperúts â n' es fráres, cuya piatánsa molts vegádas no frenca es dijuni naturál?

Se acabarán, grácias â Déu, es téxtos y glósas de picát.
TÉXTO. *De aquéll energúmeno.*

GLÓSA. *Vól dir endimoniát. ¿Qui es endimoniát? Stráuc, diu l' Auròra. Aquéll dia contáva lo evangêli que digué-ren endimoniát â nel bon Jesus es faritzêus. Pregunt jó ¿que já hey havia Auròra en aquéll témps? O encàra àra hey hà faritzêus? O es del dia quedáren herèus de sa cièn-cia portaletària de aquéll témps? Ell endimoniát? Si no fos per un edicte, jó eniría â exercitár sa orde de exorcís-ta, y treuriá es dimónis â n' es póbre fràre. O pobrèt! ni fás rots, ni pégas revingladas, ni giras els ulls en blánc, ¿y díuan que estás endimoniát? Cóm pót ser? Hà hà hà, jó já sé cóm heu hàn afinát. Si si si, já heu sé. Es que párla be es lláti, es francès, s' italiá, s' inglés, es suiz, es mallorquí y s' sspañól. ¿Tántas llengos? ergo dimonis. Es ver Auròra bèn parlánt, Auròra cadélla, Auròra xe-*

rovía? Es ver? No, no, no. No es axó. Té dimónis; emperó están de párt de fóra. Té dimónis, emperó éll es qui los aturménta. Té dimónis, qui diuan está éll endimoniát, y ells son endimoniáts y dimónis, per activa y passiva, ut quo y ut quod, Hà, hà, hà. Ells hàn mestér aygo bláva y no aygo beneyta.

TÉXTO. Es sayàl y sa coròna el guárdan d' es castig que li darían per sas quéxas d' ets hómo de bé.

GLÓSA. ¿Hómo de bé? Bêê diuan es xóts. ¿Y ahònt son aquésts hómo? Duis sa llantèrna de Diógenes. ¿Sabèu que ni hà de pócs? y aquésts pócs seríau vóltros? Hà, hà, hà. Primér creuría jó que sou femeníns, faméllas, ô famellúts. Bevèu fresc.

TÉXTO. Descaradament calumniáts ab sas séuas prediccions y follétos.

GLÓSA. Optim, y párce en sèllo, si hey hà erròr èrrò d' imprénta. Vóltros no sou descaradament calumniáts; sino descaradament calumniadors. L' Auròra ¿que es follét, fullèt, ô tom infólio? he? que deis? De bóna som sortíts.

TÉXTO. Es deslliránt y obsceno P. Trággia.

GLÓSA. Jó tràct ab mes cortesía â n' els qui ab sa màscara devànt sa càra, ô ab sa càra en llóc de màscara tengúeren valor per presentàrse devànt dos vicàris qui son mes que rectòrs. Aquésts, si, aquésts, aquést parèy d' àssos, qui jà no havían de comparèxer mày mes devànt criatúras, élls son estàts mes importúns, que un màl pensament en es càp de un escrupulós. No diguè tàn màl del P. Trággia aquèlla qui ená â un monastír ab bóna companía. No puc sufrír que la presenten estampàda cóm â francèsa, quànt hey hà qui merèx mès aquést nóm.

TÉXTO. Idó obscéno el Pàre? O gènt càsta, y mes blànca que un armiño! ¿Volèu que hem fàssa una mussa de sa vóstra pèll, en càs que arripia â ser canónge? Tot pót ser. Que el vejèm provinciàl, diguéren â son Pàre de un fràre lléc qui mày sabé lletgír, ni escriurer; y éra quànt professàva: â lo que son Pàre respongué: de aquést fust se fán. Veis cóm es tésts assemblan â sas óllas? Axí matèx. No heu vull esser per pàrt d' es francès. No juguèm â tías.

Dexáu fer. No son tàn dolénts cóm axó es nóstros lli-beráls. Déu vulla que bón témps fásse. Ténen argént viu dins es càp, y sa matéxa vivèsa los fá dir es desbaráts que heu lletgít, y son póc favorábables, per no dir molt contráris â la Iglèsia. Es que son élls de allá ahòn dinan. La Iglèsia â la fi sortirá triunfánt, y â las hóras élls dirán: nóltros som qui ab sa apariència de póc piadòsos, afinávam sas mátas qui fán llantrisca, ô ets impíos. Per enárlos cuànta, mos fingíam favorábables. Já no veurèm mes sas figúras de S. Onófre ab una cósa cóm â rosári qui té uns *Glória - Pátris* cóm es puñ. Ells despenjarán aquésts rosáris, los se passarán per es séus dits, y que farán mes? Pensáu que hàn de fér rosáris de llagrimas de viu, ô de terónjas de Soller? No bastará axó per próva de sa séua piedát. Hen ferán de poncíns y de llimónas de S. Geróni. Hen farán de malòns y de carabássas de sa marjál. Hen farán... que heu diré? .. hen farán de bollas cóm sas qui están â sa torre Vigia, vulgo d' es señál. Y qui sáb si farán fér sa señál de dezèna ab so mól-lo de sa clárabóya de la Çeu. De sas àltres devociòns, no es necessari per-lárnè. Los veurèu ab so cóll mes tórt que una figa bén madúra, ab sos ulls mes báxos que un quànt es dóbbès li càuan, y ab sa gést mes humil que un bendetjât quànt el duan â la forca. Dirém que xerrávan cuànta fráres per ferlos mostrár sa habilitát, sa virtút, y sa paciència, que sens élls se podian posehír aquésts bónas partidas; però élls heu hàn fét veurer, y demostrár. Volrán que es fráres los donen las grácias, y es fráres heu farán de bóna gána, per-que Heródes féu mes bé â n' els Sànts Innocénts, volentlos mál, que si los hagués desitjât sa majòr fortuna. Punt en bóca.

Un poeta mallorquí decidèx es probléma sobre ¿quàl es mes llépol, es qui se créma, ô es qui hey bufa? Ser-vescan aquésts dècimas per lectura espirituál en el témps que se fa es pancaritat.

DECIMAS.

Sol proposárse un probléma	el qui hey bufa, ô el q se créma?
â los dóctes manjadòs,	Mes atenént al systéma
vêrbo, quàl es mes golòs	y reglas de la mes fina

y moderna golosina,
el meu prudent paladà,
que molt mes llépol será
el qui hey bufa, determina.

Perque diu que li parèx
(salvo sempre el gust millor.)
que mes gusta del sabor
el qui mes asaborèx.

De aquí després arguèx,

At qui aquell qui s' es cremat
per menjàr atropellat
máncu asabori heu volia:

ergo mes llépol sería
aquell qui hey hagués bufat.

Un bon golós sab molt bé
que si la llengo es bofega,
després tot quant menj o bega,
trobará que gust no té:

ja sab pues que li convé
en tenir un plat calent,
bufar espès y rebent

pues si vol ser massa llest,
per tenir un gust mes prest,
per un gust hem perdrá cent.

Mes aquell qui no advertex
lo que perden cremarse,
y sens asegurarse,

tota sa boca es salsex,
ni el nom de llépol merex
ni lo ofici de golós,

perque si un poc heu fós,
sabria ab la experiència,

que un petit de paciència
sól fèr el menjàr gustós.

Un argument pots formar
per durtots los meus á la órsa,
mes no hem farà tanta fórça
com la que patí Thamár.

puis sòls hem pots objectar
que aquell qui s' es secorrát
enáva mes afamat

y en qualsevol cosa sia
el qui hey té mes llepolia
sempre hey vá mes aviát.

Esta regla general
per bé que el teu cap culèx
no farà que no flaquèx

sempre *in ré* golosinal;
perque un llépol menestrat
y en axó experimentat

si á pendre, es veu precisat
algo que no li agrada
ab un glop o bocinada

en lo punt so hà esvergat.
Però quant ell té devant
una gola á son alou

fent com qui bufa en el bróu
un poc lo está contemplant,
y després d' entant entant

en testá qualche bocinada
sens cessar de asaborí,
y sens atropellarse

volent que fins que estás plè
aquell plè no tengues fi.

IMPRES EN PÁLMA:

EN LA IMPRENTA DE SEBASTIÁ GARCÍA,
viu junt al fórn den Fráu.